

Artsdatabankens årsrapport for 2008

1. Styret

Styret hadde i 2008 følgende sammensetning.

Stein Lier-Hansen, Norsk Industri (styreleder)	vara: Inga Bruteig, NINA
Øystein Wiig, Universitetet i Oslo*	vara: Brynhild Mørkved, Universitetet i Tromsø
Are Dommasnes, HI	vara: Dan Aamlid, Skog og Landskap
Gunilla Rosenqvist, NTNU	vara: Solveig Bakken, NTNU
Marit Helene Lie, SABIMA*	vara: Rune Aanderaa, SABIMA
Janne Sollie, DN *	vara: Yngve Svarte, DN
Lisbeth Gederaas (ansattes rep.)	vara: Nils Valland

Styremedlemmene er oppnevnt for en periode på 4 år. Styremedlemmer merket med * er oppnevnt for perioden 2006-2009. De øvrige er oppnevnt for perioden 2008-2011. De ansatte velger selv periode for sin representant i styret. Det var ingen endringer i styrets sammensetning i løpet av 2008.

Styret har hatt fire møter i 2008 og har behandlet 28 saker. Referater fra styremøtene er lagt ut på våre nettsider www.artsdatabanken.no.

2. Personale

Artsdatabanken hadde i 2008 følgende personale:

Navn	Stilling	%	Tiltredelse	Vilkår
Ivar Myklebust	Direktør	100 %	01.01.05	Åremål 6 år
Lisbeth Gederaas	Seniorrådgiver	100 %	15.05.05	Fast stilling*
Nils Valland	Seniorrådgiver	100 %	01.06.05	Fast stilling
John Atle Kålås	Seniorrådgiver	50 %	01.05.05	Fast stilling
Randi Sønderland	Overingeniør	100 %	01.10.05	Fast stilling **
Stein Arild Hoem	Overingeniør	100 %	01.10.05	Fast stilling
Åslaug Viken	Rådgiver	80 %	01.11.05	Fast stilling
Skjalg Woldstad	Rådgiver	100 %	20.02.06	Fast stilling
Ingrid Salvesen	Rådgiver	100%	01.04.06	Fast stilling
Askild Aaberg Hofsføy Olsen	Overingeniør	100%	01.08.08	Fast stilling
Snorre Henriksen	Rådgiver	100%	01.03.08	Midlertidig (01.03.08-01.07.09)
Mona Ødegården	Fagkonsulent	100%	10.05.08	Midlertidig (10.05.08-01.10.08)

* 80 % i perioden 01.07-31.12

** Sagt opp sin stilling, fratredelse 30.06.08

Faste stillinger utgjorde i 2008 8 årsverk mens midlertidige stillinger utgjorde 1,25 årsverk.

Det ble i 2008 utlyst to nye stillinger i Artsdatabanken:

- Biolog (100 % fast), prosjektleder for Artsdatabankens arbeid med naturtyper. Tilsettingsprosedyre ble gjennomført høsten 2008. Arild Lindgaard er ansatt i stillingen (seniorrådgiver) og tiltrådte. 19.01.09.

- Biolog (100 % fast), prosjektkoordinator for artsprosjektet. Tilsettingsprosedyre ble gjennomført mot slutten av 2008. Ingrid Salvesen er ansatt i stillingen (seniorrådgiver) og tiltrådte. 01.03.09.

NB ! Denne stillingen er finansiert av Miljøverndepartementet via bevilgningen til artsprosjektet.

3. Hovedtrekk i virksomheten

Vår hovedoppgave har vært å etablere og gjennomføre de prosjekter som har prioritet iht. Artsdatabankens strategiske plan for perioden 2008-2012. Denne planen er solid fundamentert i Artsdatabankens mandat.

Sentrale arbeidsoppgaver i 2008 har vært:

- Forberedelser til en ny revisjon av Norsk rødliste som skal ferdigstilles i 2010
- Videreføre arbeidet med oversikt over fremmede arter med spesiell fokus på fremmede treslag. Videreutvikling av metodikken for vurdering av økologisk risiko knyttet til fremmede arter.
- Importere navnehierarkiet for de om lag 40 000 kjente artene i Norge til Artsnavnebasen. Denne vil bli gjort tilgjengelig med innhold i mai 2009.
- Tilrettelegge og lansere registreringstjenesten Artsobservasjoner, en allmenn og nettbasert mulighet til å registrere observasjoner av arter. Artsdatabanken har samarbeidet med 5 av biologorganisasjonene tilsluttet SABIMA og den svenske ArtDatabanken. Artsobservasjoner ble lansert 05.05.08 av miljø- og utviklingsminister Erik Solheim, og må sies å være en suksess! Innen utgangen av året var det lagt inn 1,2 mill. observasjoner.
- Videreføre arbeidet med utvikling av Naturtyper i Norge (NiN). NiN utgjør det vitenskapelige grunnlaget for en helhetlig naturtypeinndeling for Norge og omfatter og beskriver all variasjon i norsk natur. Arbeidet med å lage en database som skal bære denne informasjonen kom langt i løpet av 2008, og databasen vil bli gjort tilgjengelig med innhold sommeren 2009.
- Sammen med GBIF-Norge å videreføre arbeidet med å kvalitetssikre og tilrettelegge artsdata som forvaltes av universitetsmuseene, andre forskningsinstitusjoner og forvaltningsorganer. Data gjøres tilgjengelig i den nettbaserte karttjenesten Artskart.
- Planlegge og gjennomføring av konferansen "NATUR 2008" 13. mai

I 2008 ble det også produsert en strategisk plan for Artsdatabanken for perioden 2008-2012. Denne ble vedtatt i Artsdatabankens styre 09.06.08

Vedlegg 1: Årsplan 2008

Vedlegg 2: Strategisk plan for perioden 2008-2012

4. Prosjekter som preget Artsdatabankens virksomhet i 2008

Det er viktig å poengtere at Artsdatabanken gjennom arbeidet med våre prosjekter har aktivisert de fleste relevante norske fagmiljøer, og at en stor del av de midler som ble disponert til prosjektvirksomhet (66.3 % av budsjettet) i 2008 ble kanalisert inn i forskningsinstitutter og naturhistoriske museer.

Fremmede arter

Etter lanseringen av Norsk svarteliste 2007, som var den første offisielle oversikten over økologiske risikovurderinger av fremmede arter, og også den meste omfattende oversikten over fremmede arter i Norge, ble det etterlyst en økologisk risikovurdering av fremmede treslag. Artsdatabanken oppnevnte derfor en gruppe fagpersoner som i løpet av 2008 gjorde en slik vurdering av i alt 11 arter. Nå foreligger resultatet fra dette arbeidet i form av to rapporter fra Norsk institutt for skog og landskap. Det er også skrevet faktaark om disse artene.

For mer informasjon se <http://www.artsdatabanken.no/ArticleList.aspx?m=6&amid=5206>

Artsdatabanken har hatt fokus på å videreutvikle metodikken for vurdering av økologisk risiko som grunnlag for neste runde med vurderinger, der planen er å lansere ei ny Svarteliste i 2011. Artsdatabanken gir derfor tilskudd til et prosjekt ved Senter for bevaringsbiologi (CCB) ved NTNU, der man gjennom teoretisk modellering og empirisk analyse av utvalgte datasett skal lage et forslag til neste generasjons kriterisett for økologisk vurdering av fremmede arter. Det er også oppnevnt ei bredt sammensatt referansegruppe for metodeutvikling, bestående av 14 fagpersoner fra 11 ulike institusjoner. Resultatet fra dette arbeidet vil foreligge høsten 2009.

Artskart

Formålet med denne karttjenesten er å gjøre tilgjengelig stedfestede artsdata på internett. Dataene kommer direkte fra institusjonenes primær databaser til kartløsningen på internett. Artsdatabanken og GBIF-Norge har i samarbeid laget en felles kartløsning, og denne har vært i bruk siden november 2007. Gjennom det gode samarbeidet med GBIF-Norge er data i Artskart også tilgjengelige i den internasjonale GBIF-portalen. Tjenesten har i betydelig grad økt tilgjengeligheten av data om arters leveområder for beslutningstakere i forvaltningen og den naturinteresserte allmennhet.

Dataene som gjøres tilgjengelig på denne måten vises på søkbare kart der brukeren selv kan velge ut hvilket område og hvilke arter han vil se på. For alle datasettene vil brukeren kunne lese mer om arten ved å klikke på objektet på kartet.

Tjenesten viser pr. 31.12.2008 fram ca 4,5 mill. stedfestede data om over 15 000 arter fra 18 større og mindre dataeiere i Norge. Artsdatabanken og GBIF-Norge har i 2008 finansiert kvalitetssikring og tilrettelegging av ytterligere datasett etter søknad om bidragsprosjekter der dataeierne har gjort arbeid for et tilsvarende beløp. En del av datasettene som er resultatet av dette arbeidet blir først tilgjengelig i ny versjon av Artskart som lanseres i mars 2009.

For mer informasjon se <http://artskart.artsdatabanken.no/> og www.gbif.no

Artsnavnebase

Artsnavnebasen skal være primærkilden for norske arters nomenklatur. En oppdatert online Artsnavnebase vil være et viktig verktøy for forskningsmiljøer, forvaltningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner, og bidra til å sikre enhetlig bruk av artsnavn. Artsnavnebasen vil bli lansert i mai 2009.

Databasen vil bli et sentralt verktøy for norske naturhistoriske samlingsinstitusjoner, og høsten 2007 ble det etablert en driftsorganisering forankret i museene. Navnekomiteer med deltagelse fra vår nasjonale ekspertise har i 2008 lagt ned en betydelig innsats i å fylle databasen med innhold gjennom utarbeidelse av navnelister for ulike taksa. Som en overbygging for navnekomiteene er det opprettet et navneråd som skal sikre en enhetlig gjennomføring av arbeidet. Navnerådet er satt sammen av seks medlemmer med sterk nomenklatorisk og taksonomisk kompetanse, pluss to medlemmer fra Artsdatabanken. Medlemmene representerer ulike artsgrupper på et overordnet nivå. Navnerådet har en funksjonstid på tre år.

Det har vært stor interesse fra høringsparter og media for norske navneforslag som har vært ute på høring. En viktig oppgave for navnekomiteene fremover vil være å sikre at databasen holdes kontinuerlig oppdatert i forhold til nomenklatoriske og taksonomiske endringer. Gjennom samarbeidet med GBIF-Norge pågår import av om lag 90 000 vitenskapelig navn i denne første utviklingsfasen av databasen.

For mer informasjon se: <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=206&amid=4670>

Naturtyper i Norge og Naturtypebasen

Prosjektet *Naturtyper i Norge* (NiN) har som mål å utarbeide en ny og heldekkende naturtypeinndeling for Norge. Systemet bygger på de samme prinsipper for typeinndeling i havet, i ferskvann og på land, og skal fungere som et helhetlig og faglig solid begrepsapparat for å beskrive variasjonen i norsk natur.

NiN er Artsdatabankens kunnskapsbaserte og helhetlige redskap for å typeinnde og beskrive variasjonen i norsk natur. NiN er et helt nødvendig verktøy for det videre arbeid med naturtyper i regi av Artsdatabanken, og bør også kunne bli et viktig verktøy både nasjonalt og etter hvert også internasjonalt.

Prosjektet utføres av en ekspertgruppe sammensatt av representanter for norske naturvitenskapelige miljøer. I 2008 har ekspertgruppa fokus vært på å gjennomføre typeinndelingen (versjon 1.0) på naturtypenivåene livsmedium, natursystem, landskapsdel og landskap, og å utarbeide en dokumentasjon av typeinndelingen. Til grunn for typeinndelingen ligger beskrivelser av ulike kilder til naturvariasjon (miljøvariasjon, tilstandsvariasjon, regional variasjon, variasjon i dominansforhold og landformvariasjon). Dokumentasjon av teoretisk grunnlag, typeinndeling og begrepsapparat for de ulike kildene til variasjon er publisert i serien 'Naturtyper i Norge Bakgrunnsdokument' på www.artsdatabanken.no. Serien har utkommet med 9 hefter i 2008 og for de resterende 5 var mer eller mindre publiseringsklare manuskripter ved utgangen av året. Det har under arbeidet vært en omfattende brukerdiallog, først og fremst med skog- og havforskningsmiljøene.

NiN er lagt til grunn for arbeidet med å knytte ulike arter til sitt habitat i forbindelse med revisjon av Norsk Rødliste i 2010. NiN er også det faglige grunnlaget for arbeidet med å

utarbeide kriterier for hvilke naturtyper som skal betegnes som truet i Norge. Det har vært lagt ned betydelig arbeid for å legge til rette for at NiN også skal tas i bruk av andre institusjoner.

Artsdatabanken har parallelt med arbeidet med NiN, arbeidet med utvikling av databasen for dokumentasjon av NiN (Naturtypebasen). Naturtypebasen skal gi ulike brukergrupper tilrettelagt innsyn via internett. Arbeidet med kravspesifikasjon av databasen, som ble utført av en gruppe på sju personer der viktige brukere av NiN var representert, ble fullført i juni 2008. Programmeringsarbeidet har pågått gjennom høsten 2008, og databasen forventes leveringsklar i mars 2009.

Arbeidet med NiN i 2008 har hatt som mål at NiN versjon 1.0 skal ferdigstilles og lanseres våren 2009.

For mer informasjon se:

<http://www.artsdatabanken.no/ThemeArticle.aspx?m=52&amid=3903>

Veien mot Norsk rødliste 2010

Regjeringen ønsker en revisjon av Norsk rødliste i 2010 (St.meld. nr. 26, 2006-2007 (s. 85)). I 2008 er det utført forberedende arbeid for revisjonen av Norsk rødliste til 2010. Dette inkluderer:

- i) gjennomføring av møte med relevante brukere av rødlista
- ii) kravspesifisering for oppdatering av databasen for rødlistearter, Rødlistebasen 2010
- iii) programmering av Rødlistebasen 2010
- iv) kontraktsarbeid med faginstitusjoner for gjennomføring av revisjonen
- v) tilrettelegging av informasjon og statistikk for dette arbeidet
- vi) tilrettelegging og oppdatering av artsinformasjon for utvalgte artsgrupper (gjelder særlig marine invertebrater, sopp, fluer og veps).

Hovedarbeidet med gjennomgang av de aktuelle artene er planlagt utført i 2009.

For mer informasjon se: <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=213&amid=5060>

Norsk rødliste 2006 inneholder en generell presentasjon av påvirkningsfaktorer for rødlistede arter i ulike naturtyper. Dette er en type informasjon som vi ønsker å utdype og holde oppdatert. I 2008 er det på Artsdatabankens nettsted presentert faktaartikler om miljøforhold og påvirkningsfaktorer for rødlistearter i ferskvann og på jordbruksarealer. Ytterligere 5 artikler som omhandler andre viktige hovednaturtyper for fastlandet, samt for Svalbard har vært under produksjon i 2008 og vil bli lansert i 2009.

For mer informasjon se: <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=190&amid=2964>

Artsobservasjoner

Våren 2008 arbeidet Artsdatabanken og 5 biologiorganisasjoner (NOF, NBF, NSNF, NEF og NZF) knyttet til SABIMA med omkodning og tilrettelegging av den svenske www.artportalen.se til norske forhold. Formålet har vært å bidra til økt folkelig deltakelse i arbeidet med å styrke kunnskapsgrunnet om forekomst og utbredelse av arter i Norge. Arbeidet er finansiert av Miljøverndepartementet. I mai 2008 ble [Artsobservasjoner](#) lansert av miljø- og utviklingsminister Erik Solheim. Naturinteresserte mennesker i hele Norge har etterpå tatt imot denne rapporteringstjenesten med stor entusiasme. Ved årsskiftet hadde de

frivillige lagt inn ca 1,2 mill. artsfunn i Artsobservasjoner. Hele 85 % av observasjonene er fugler. Også planter, sopp, insekter og virveldyr rapporteres i Artsobservasjoner Høsten 2008 arbeidet Artsdatabanken og SABIMA for å lage en driftsavtale der de 5 organisasjonene skal drive brukerstøtte og kvalitetssikring av artsfunn. Avtalen vil bli undertegnet i 1. kvartal 2009.

5. Samfunnskontakt

Vi har i 2008 lagt fortsatt stor vekt på dialog med våre samarbeidspartnere og aktører som blir berørt av eller er interessert i vårt arbeid. Vi prioriterer denne type aktivitet for å informere, kartlegge forventninger og skape positive holdninger og legitimitet. Vi har gjennomført en rekke møter med departementer, direktorater, forskningsinstitusjoner, frivillige organisasjoner og næringsorganisasjoner. Vi har også holdt en rekke foredrag om vårt arbeid i ulike lag og organisasjoner.

Artsdatabanken deltar i flere i eksterne råd og utvalg hvor vår kompetanse er etterspurt og det er relevant at vi deltar. Se oversikt i årsplan for 2008 (vedlegg 1)

Som et ledd i arbeidet med samfunnskontakt prioriterer vi å videreutvikle og oppdatere våre hjemmesider. Vi har kontinuerlig fokus på innholdsproduksjon, og målet er å kunne tilby et attraktivt og oppdatert nettsted. Se www.artsdatabanken.no.

Artsdatabanken er etablert som en institusjon med fokus på nasjonale oppgaver. Samtidig ser vi at våre aktiviteter knyttet til formidling, dataflyt og datadeling om biologisk mangfold kommer stadig sterkere i fokus internasjonalt. I stadig større grad vil vår egen virksomhet bero på hva som skjer utenfor Norges grenser. Av denne grunn utarbeidet Artsdatabanken i 2008 en plan for vårt internasjonale arbeid.

Vedlegg 3: Plan for Artsdatabankens internasjonale arbeid

En viktig begivenhet i 2008 var Artsdatabankens konferanse "NATUR 2008" om biologisk mangfold som ble arrangert i Oslo 31. mai. Tema for konferansen var "Biologisk mangfold – kunnskap for samfunnet". Konferansen ble åpnet av forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland, og hadde 167 deltagere. Artsdatabanken vil fortsette med en årlig konferanse for å sette fokus på tema i tilknytning til vår virksomhet.

Vedlegg 4: Konferanseprogram for konferansen "Natur 2008".

6. Økonomi

Det vises til vedlagte budsjett (vedlegg 5) og regnskap (vedlegg 6). Regnskap for 2008 ble godkjent av styret i styremøte 17.02.09.

Vedtatt budsjett for 2008 var pålydende kr. 23.053.485. Utover året kom i tillegg inntekter pålydende kr. 4.483.024 som ikke var inkludert i disponible midler når budsjettet ble vedtatt. Disse inntektene besto av følgende:

- Tildeling fra KD kr. 3.000.000 (øremerket Norsk rødliste 2010)
- Tildeling fra LMD kr. 250.000 (øremerket fremmede treslag)
- Tildeling fra DN kr. 1.200.000
- Andre inntekter (salg av bøker m.m) kr. 33.024

Med disse inntektene var disponibelt budsjett i 2008 kr. 27.536.511

Nøkkeltall i regnskapet for 2008

Totalt forbruk i 2008 var kr 26.236.777. Av dette er kr. 8.830.852 (33,7 %) administrative utgifter (lønn, drift, styret), mens kr. 17.405.925 (66,3 %) er knyttet til prosjekter.

Administrative utgifter er fordelt på lønn inkl. overhead (69 %), drift (29,5 %), styret (1,5 %). Når det gjelder prosjekter er det arbeidet med rødlisten (38 %) og naturtyper (27 %), som dominerer kostnadene i 2008.

Kr. 1.300. 280 ble overført til 2009. Overførte midler utgjøres i all hovedsak av tildeling fra Direktoratet for Naturforvaltning datert 12.12.08, pålydende kr.1.200.000.